

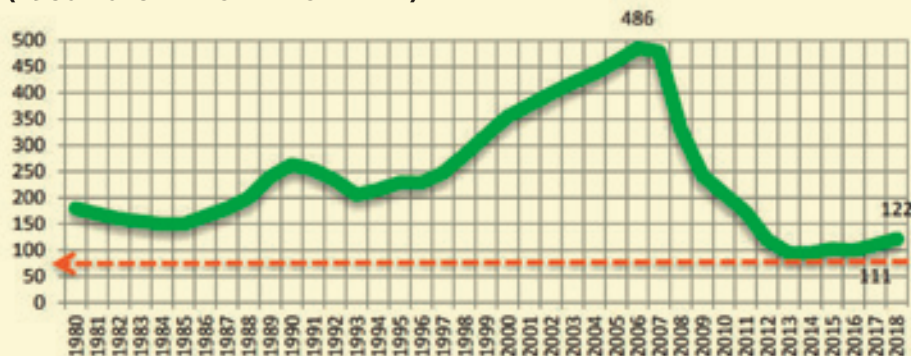
Nafarroan ustiatzen diren meatzaritza materialak

Gaur egun ondoko material geologikoak ustiatzen dira Nafarroan. Industriadako material ez-metalikoak: magnesita, kaltzio karbonatoa, igeltzua, gatz arrunta, potasa, buztina, zeramika, kaliza eta marga. Eraikuntzarako agregatuak eta arroak: kalizak, hondarrak eta silizio legarrak, ofita eta beste arroka industrialak. Hemen nabarmentzen hainbat datu.

Eraikuntzarako agregatuak. Uraren ondoren gizakiak gaur egun gehien kontsumitzen duen lehengaia da, bereziki Mendebaldean. Planetako pertsona bakoitzak bere bizitza osoan 850 tona agregatu kontsumitzen ditu, 10.000 bider bere pisua; ohiko eraikuntza lanetan ikusten ditugun 32 kamioi dira. Autopista, aireportu, trenbide, zubi, etxe... dena dago egina agregatu hauekin eta produktu horien artean hormigoi armatua da jaun eta jabe: mende bateko historia bakarrik du material honek, baina lurrazalaren itxura erabat aldatu du.

Munduan gaur egun 4.000 milioi tona zementu ekoizten dira eta horrek dakar mundu mailako CO₂ igorpenen %10. Bestela esanda, azken 60 urteetan 8.000 milioi tona plastiko produzitu dira, hau da, bi urtetan zementutik sortzen dena. Gaurko munduko biztanleen %70 bizi da zementuaren azpian. Eta gogorra da hormigoia bai, baina denboraren ikuspegitik begiratuta oso ahula, gehienez 120 urteko iraupena baitu. Hondarrezko gatzeluz eraikitako mundua dugula, alegia. Ondorioz, etorkizunean material hau gogotik birziklatu beharko dela aurreikusten da.

ERAIKUNTZARAKO AGREGATUEN KONTSUMOA ESPAINIAKO ESTATUAN (1980-2018 MILIOIKA TONATAN)



Agregatuen %98,7 naturalak dira, %0,9 birziklatuak eta %0,4 artifizialak. Iturria: ANEFA

Noiz izan zen Nafarroako agregatuen gailurra? 2008aren aurretik Nafarroan 14,4 tona kontsumitzen zen urteko eta pertsonako (Espainiako Estatuan 10 tona biztanleko eta Europako batez bestekoa 8 tona biztanleko zen). 1997 eta 2007 artean izan zen agregatuen kontsumo gorrena. Gaur egun batez ere Abiadura Handiko Trenerako erabiltzen da eta trenbide kilometro bat egiteko 2.047.000 milioi tona agregatu erabiltzen dira.

Magnesita. Magnesio karbonatoa eta, manganesoz, burdinez, nikelaz, kobaltz eta kaltziaz osatutako mineral konposatua da. Batez ere animalien elikaduran eta ongari bezala erabiltzen da. Nafarroa Espainiako Estatuko ekoizle handiena da (guztia %80-90) eta Europako handienetakoa. Magnesita Navarras (Magna) enpresak ustiatzen du magnesita lurraldean. Gaur egun, Zubiriko instala-

zioak handitu nahi ditu eta Erdizena ustiatzeko berri bat bideratu, Alduide mendiko ingurune naturalean. Nafarroako hirugarren CO₂ ekoizlea da Magna, baina hala ere, eta iaz "larrialdi klimatikoa" onartu arren, Nafarroako Gobernuak "interes publikokoa" jo du proiektua.

Potasa. Izen honekin izendatzen dira potasioa daramaten konposatu mineralak eta materialak, eta horien artean potasio kloruroa da arruntena. Batez ere erabiltzen da elikagaien industrian, ongariak egiteko eta abereentzat elikagaiak ekoizteko. Geoalkali da Nafarroan jardueraren onetarikoa diharduen enpresa, Australiako Haighfield Resources-en filiala, eta batez ere meatzaritza espekulatiboan aritzen da, Antonio Aretxabalak bere txostenean azaltzen duenez. 1997tik ez da potasa ustiapenik egiten Nafarroan, baina orain Geoalkaliko Muga meatzearen proiektuarekin ustiatzeko berria bideratu nahi du Zangotza, Xabier eta, Aragoiko Urdues de Lerda eta Urdueseko mugetan.

Mahaiko gatz. Sodio kloruroa da. Mahaian erabiltzen da, baina baita arrainen eta haragien kontserbatzaile gisa ere, edo errepideetan elurra eta izotzari aurre egiteko. Gatz lurruntze naturalaren bidez lortzen da. Gaur egun jaitzeko gatzaga da Nafarroako ezagunena, baina beste asko ere izan dira (Xabier, Lerin, Mendabia, Zizur...). Jaitzeko ustiatzeko oso estimatua da, besteak beste, Nafarroan gatz ekologikoa ematen duen bakarretakoa delako. Uztailaren amaieran urtero ospatzen da gatzaren eguna. ●

